

การศึกษา

เทศกาลของไทย ตอนที่ ๖

ในช่วงเทศกาลออกพรรษาของไทยยังเป็นเวลาที่ชาวไร่ชาวนาเพาะปลูกหรือหว่านดำเสร็จแล้ว อยู่ระหว่างรอเวลาเก็บเกี่ยวจึงมักจัดการละเล่นสนุกสานร่วมกัน ทั้งระยะนี้ยังเป็นปลายฤดูฝน นำทำบริบูรณ์ จึงมีการละเล่นทางน้ำเป็นส่วนประกอบสำคัญ ประเพณีการทำบุญและการละเล่นที่ทำในช่วงวันออกพรรษาจึงมีหลากหลาย

และอาจแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ที่นิยมทำกันทั่วไปได้แก่

การตักบาตรเทโว อาจจัดในวันออกพรรษาหรือวันรุ่งขึ้น คือ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ประเพณีนี้เกิดจากรื่องในพุทธประวัติที่ว่า ในระหว่างการเข้าพรรษาครั้งหนึ่ง พระพุทธเจ้าได้เสด็จขึ้นไปจำพรรษาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และได้เทศนาโปรดพุทธมารดา เมื่อออกพรรษาก็เสด็จกลับลงมายังโลกมนุษย์ (คำว่า เทโว ย่อมาจาก เทโวโรหณะ แปลว่า การลงจากเทวโลก) พุทธศาสนิกชนจึงพากันไปทำบุญตักบาตร การตักบาตรเทโวนิยมจัดให้พระสงฆ์เดินลงมาจากที่สูง เช่นอุโบสถที่ยกพื้นสูง เจดีย์ มณฑป หรือหากสถานที่อำนวยก็อาจใช้เนิน

เขาที่มีศาสนสถานอยู่ข้างบน บางแห่งจัดให้มีพระพุทธรูปนำห่มขาวด้วย โดยตั้งไว้บนรถหรือบนคานหาม ทั้งอาจจัดวางบาตรสำหรับรับอาหารเป็นสัญลักษณ์ว่า ได้ตักบาตรพระพุทธรูป ส่วนผู้มาทำบุญรออยู่ด้านล่าง อาหารที่นิยมนำมาใส่บาตรในเทศกาลนี้ คือ ข้าวต้มมัดและข้าวต้มลูกโยน

นอกจากนี้ยังมีการชักพระซึ่งเป็นประเพณีที่มีแนวความคิดเช่นเดียวกับการตักบาตรเทโว คือ เป็นการรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่เสด็จกลับจากการโปรดพุทธมารดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ แต่ใช้วิธีนำพระพุทธรูปใส่รถหรือเรือที่ตกแต่งอย่างงดงาม นิยมทำเป็นรูปพญานาค รองรับบุษบกซึ่งใช้ประดิษฐานพระพุทธรูป ในการชักพระทางบก ชาวบ้านจะร่วม

แรงร่วมใจลากรถพระแห่แหนไปตามทาง เชื่อกันว่าผู้ร่วมลากหรือชักพระจะได้บุญมาก ส่วนการชักพระทางน้ำก็ใช้เรือที่ตกแต่งเป็นรูปพญานาค บรรทุกบุษบกประดิษฐานพระพุทธรูป แล้วใช้เรือพายชักลากเป็นขบวนยาว โดยชาวบ้านจะนำเรือของตนมาผูกกับเชือกที่โยงมาจากเรือพระพุทธรูปที่อัญเชิญมาในพิธีนี้ มักเป็นพระพุทธรูปยืนปางอุ้มบาตร เพื่อแสดงนัยว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมารับบาตรในวันออกพรรษานี้ อาหารที่ชาวบ้านนำมา “ใส่บาตร” คือ ข้าวต้มลูกโยน ซึ่งสามารถนำมาแขวนที่องค์พระหรือที่บุษบกได้.

พิณเขย คุณาเจริญ เขียน
บลริษา สูดนุช สรูป